Innovatieprogramma
vijf omgevingsdiensten
van Zuid-Holland

Samen slimmer

Dit innovatieprogramma wordt aangeboden aan de bestuurders van de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten. Het laat zien hoe wij samen slimmer werken aan betere vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies – en wat dit betekent voor ons dagelijks werk én voor inwoners en bedrijven.

Samen sterker
vijf omgevingsdiensten
van Zuid-Holland

Samen slimmer

Wij bundelen onze kracht als vijf omgevingsdiensten, zodat we samen kunnen innoveren en Zuid-Holland schoner, sterker en toekomstbestendig maken.

DCMR milieudienst Rijnmond
omgevingsdienst Haaglanden
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid OZHZ
ODMH Omgevingsdienst Midden-Holland
Omgevingsdienst West-Holland

Inhoudsopgave

Inleiding
Innovatie voor de 5 OD's Z-H
Cultuur
Onze ambitie
Proces in 2025
Werkwijze vanaf 2026
Portofoliomanagement
Rollen en verantwoordelijkheden vanaf 2026
Projecten 2026

Inleiding

Samen slimmer

Om heel Zuid-Holland te laten genieten van een schoner milieu en een prettige plek voor mens, dier en natuur, werken in de regio vijf omgevingsdiensten samen. We kijken over onze eigen grenzen heen, staan samen sterker en leren van elkaar.

Uiterlijk 1 april 2026 moeten we ieder afzonderlijk voldoen aan het robuustheidscriterium Innovatie, zoals opgenomen in het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP-VTH). Omdat een groot deel van onze taken overeenkomen, stellen we samen een innovatieprogramma op. Een programma met gezamenlijke projecten, maar ook met een methodiek die ervoor zorgt dat dit als samenhangend programma functioneert. Hieronder vallen onder andere een jaarlijkse prioritering en bijstelling van projecten.

Door samen te innoveren voorkomen we dat elke omgevingsdienst het wiel opnieuw uitvindt. Versnippering, dubbele ontwikkelkosten en verschillen in aanpak tussen regio's zorgen voor onduidelijkheid en inefficiëntie. Samenwerking helpt die verschillen te verkleinen voor medewerkers, bedrijven en inwoners.

Elke dienst heeft aanvullend een eigen innovatieprogramma, in de meeste gevallen gebaseerd op dezelfde methodiek als dit gezamenlijke programma.

DCMR milieudienst Rijnmond
omgevingsdienst Haaglanden
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
ODMH Omgevingsdienst Midden-Holland
Omgevingsdienst West-Holland

INNOVATIECULTUUR

Zo staan wij erin

Wat verstaan we onder innovatie? Welke taal gebruiken we met elkaar? Succesvol innoveren is elkaar begrijpen en aanvullen. Deze aanpak is daarvoor een start.

Bij de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten heerst enthousiasme om samen te werken. Een randvoorwaarde voor een gezamenlijk innovatieprogramma.

Dit programma legt zaken vast, maar tegelijkertijd willen we ruimte bieden voor creativiteit en het leren van briljante mislukkingen. Het continu stimuleren van de innovatiecultuur is dus belangrijk.

Dit is onze innocatiecultuur

Innovatie betekent niet dat iedereen vernieuwend moet zijn, maar wel dat ideeën gedeeld mogen worden, ook als ze nog niet af zijn. Experimenteren mag, zolang we ervan leren en resultaten delen met andere omgevingsdiensten. Een open innovatiecultuur leidt tot slimmere oplossingen voor ons werk en een betere aansluiting bij wat er buiten speelt.

Samen brengen we de beste innovaties verder - met focus, lef en een gedeelde toekomstvisie.

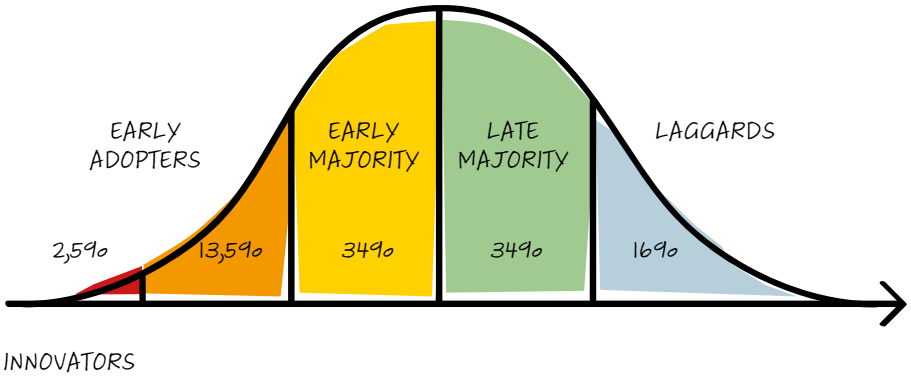
ONZE AMBITIE

Innovatieve krachten bundelen

De samenwerking van de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten richt zich op het verhogen van de kwaliteit van de uitvoering van onze VTHA-taken (vergunningen, toezicht, handhaving en advies). Zo dragen we bi aan behoud en verbetering van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving in onze regio.

Kwaliteitsverbetering is een leer- en ontwikkelproces waarin wij ruimte bieden voor nieuwe ideeën. Daar hebben meerdere diensten baat bij. Door de samenwerking bundelen wij de innovatieve krachten. Gezamenlijk zien wij onszelf als early majority, voorlopers die de massa volgen. Dat wil zeggen dat we graag innoveren, maar weloverwogen en op basis van bewezen succes. We hebben immers verantwoording af te leggen.

Innovatie-adoptiecurve
Rogers - Diffusion of innovations, 1962

INNOVATIE VOOR VIJF OMGEVINGSDIENSTEN

Scope voor scope uitgelicht

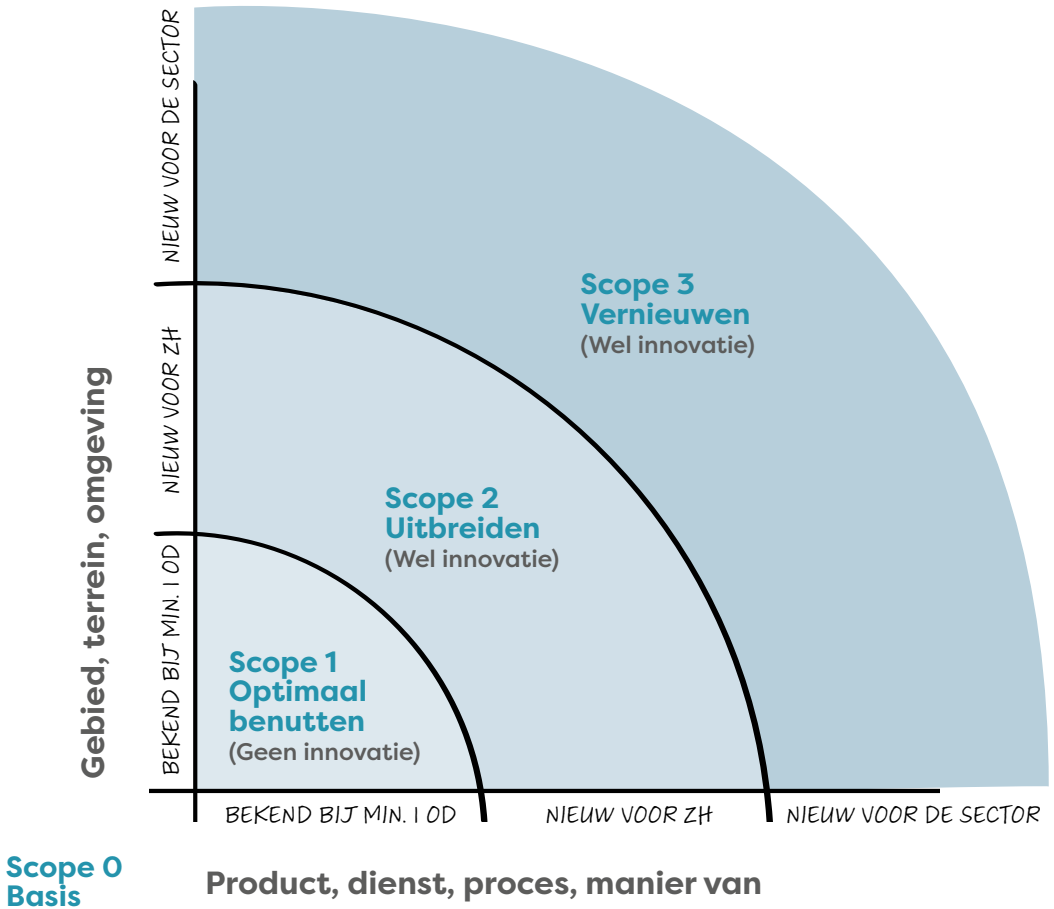
Wanneer noemen we iets een innovatie en wanneer niet? We hebben ontwikkelingen onderverdeeld in vier scopes. Niet alles hoeft groots en vernieuwend te zijn om waardevol te zijn. Deze tabel helpt om realistische verwachtingen te scheppen over tijd, impact en inspanning.

Scope 0 Basis op orde
Denk aan onderhoud en beheer: voor ons geen innovatie.

Scope 1 Optimaal benutten
Denk aan leren van elkaar: voor ons geen innovatie.

Scope 2 Uitbreiden
Als het nieuw is voor de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten noemen wij het een innovatie.

Scope 3 Vernieuwen
Is het nieuw en niet eerder toegepast in de sector in Nederland? Dan is het een innovatie.

Overzicht kenmerken verbeteren, vernieuwen, innoveren

	Scope 1 Optimaal benutten **(Geen innovatie)**	**Scope 2 Uitbreiden** **(innovatie type 1)**	**Scope 3 Vernieuwen** **(Innovatietype 2)**
Definitie	Ontwikkeling is bekend bij minimaal één van de andere Zuid-Hollandse omgevingsdiensten	Ontwikkeling is nieuw voor de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten	Ontwikkeling is nieuw voor de omgevingsdiensten in Nederland
Doel	Elke dag beter	Optimalisering als gevolg van ingrepen in huidige werkwijze	Borgen continuïteit door tijdige inzet van innovatie en nieuwe werkwijzen
Ambitie	Klein, steeds enkele procenten op de KPI's en individuele processen	Substantieel	Substantieel op lange termijn, voldoende richting op korte termijn
Voorbeeldresultaten	5% lagere uitval in uitvoering, 10% hogere tevredenheid over onze dienstverlening	10% meer efficiëntie, 15% lagere kosten door meer samenwerking	Van 5% naar 10% meer uitvoering van nieuwe diensten en producten
Horizon	<1 jaar, elke 3 maanden resultaat	1 – 2 jaar	2 – 5 jaar
Aanpak	Korte analyses, praktische oplossingsrichtingen, hand in hand met uitvoering	Fundamentele analyses en oplossingsrichtingen, maar opgeknipt in behapbare moten voor uitvoering, agile	Een behapbare set aan strategische experimenten, niet te groot, niet te klein, gerichte experimenten, opschalen wat werkt
Reëel # per afdeling en dienst	Maximaal 7 parallel	Maximaal 5	Definieer er 1 – 15. Kies er maximaal 5 voor uitvoering
Overschrijdt huidige bedrijfsmodel	Nee	Deels mogelijk	Ja
Methodiek voorbeelden	Lean	BPR (Business Process Reengineering) PMI (PMI stelt normen en richtlijnen voor projectmanagement) BPM (Business Process Management, methode om bedrijfsprocessen te analyseren, verbeteren en optimaliseren.) BPO (Business Process Outsourcing, is het uitbesteden van bedrijfsprocessen zoals klantenservice, financiën, of IT-ondersteuning.)	Business Model Canvas

PROCES IN 2025

Onze projecten voor 2026

In 2025 hebben we gezamenlijk innovatieprojecten geselecteerd voor het innovatieprogramma 2026. Parallel hieraan hebben we visie, definities en het jaarlijks terugkerende selectieproces beschreven. De innovatiewensen van de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten zijn verzameld tot een groslijst. Deze lijst biedt een overzicht van per dienst ingediende innovaties, betrokkenheid bij voorstellen van andere omgevingsdiensten, de centrale thema's en de voortgang binnen de vijf omgevingsdiensten.

Uit de groslijst hebben we naar thema's ingedeeld en geprioriteerd en daaruit geschikte projecten voor 2026 gekozen. Hierbij hebben we gewerkt volgens de methodiek van portfoliomanagement.

WERKWIJZE VANAF 2026

Innovatieve krachten bundelen

Hoe ziet het proces van innoveren er vanaf 2026 uit? De innovatie-coördinatoren van de vijf omgevingsdiensten Zuid-Holland halen ideeën op via de bestaande samenwerkingsstructuren en verbanden. Deze ideeën zetten we op de groslijst van het Zuid- Hollandse innovatieprogramma. De volgende stap? Keuzes maken. Volgens de methodiek van portfoliomanagement kiezen we wat wel en wat niet.

De innovatiecoördinatoren bespreken de ideeën en bij instemming wordt een idee verder uitgewerkt in een projectplan (door inbrenger van het idee) en opgenomen in het concept-innovatieprogramma. We zoeken in het programma naar een balans tussen wat nieuw is voor de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten en wat een volledig nieuwe innovatie is voor de sector. Bij niet akkoord wordt beoordeeld of het idee wel op de groslijst blijft staan. Er is nadrukkelijk ruimte voor evalueren en leren van briljante mislukkingen. Over het innovatieprogramma wordt besloten door de directeuren.

GROSLIJST EN KNOCK-OUT CRITERIA

Welke nemen we mee?

Welke innovaties gaan door naar de volgende ronde? De vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten hanteren als eerste stap de knock-out-fase met de volgende criteria.

Alleen de innovaties van de groslijst worden meegenomen die:
- waarde toevoegen aan alle vijf omgevingsdiensten
- een opdrachtgever hebben
- niet elders zijn belegd

Na de knock-out criteria volgen drie zogenaamde slagbomen die verder helpen met prioriteren.

PRIORITEREN

Drie slagbomen helpen ons verder

Eerste slagboom: Willen we het?

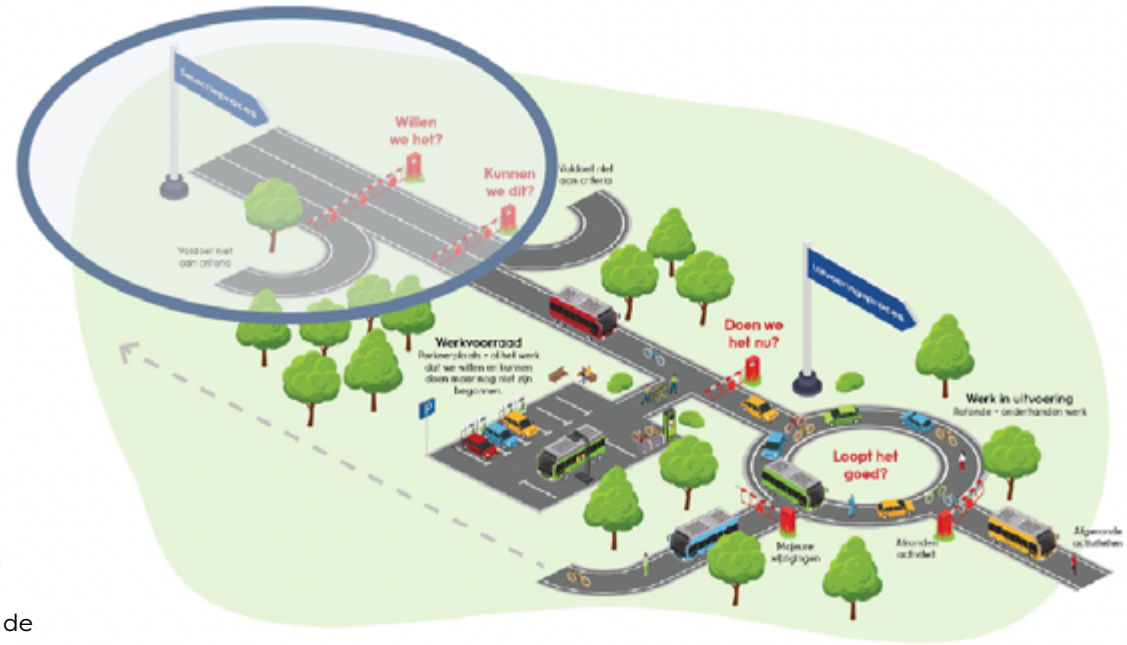
- In welke mate ondersteunt de innovatie de strategische doelen van de omgevingsdienst(en)?
- In welke mate is de opdracht een wettelijke of regelgevende verplichting?
- In hoeverre draagt de innovatie bij aan het oplossen van een (maatschappelijk) probleem?

Tweede slagboom: Kunnen we dit?

- Kan de innovatie binnen het beschikbare budget en de gestelde termijn worden gerealiseerd?
- Zijn de (personele en materiële) middelen beschikbaar om de innovatie uit te voeren?
- In welke mate past de opdracht binnen bestaande processen en systemen van de omgevingsdienst(en)?
- In welke mate kunnen de verwachte risico's bij de uitvoering van de opdracht worden verminderd?

Derde slagboom: Doen we het nu?

- Hoe verhoudt de prioriteit van deze innovatie(s) zich tot andere voorgestelde innovaties?
- Moet deze innovatie voorrang krijgen boven lopende innovatie binnen het huidige portfolio?
- Per wanneer moet de innovatie worden uitgevoerd?

STUREN

Rollen en verantwoordelijkheden vanaf 2026

Vanaf 2026 sluit de uitvoering van het innovatieprogramma zich aan bij het Samenwerkingsprogramma en valt het onder regie van het Programmateam van de samenwerking binnen Zuid-Holland. Het opstellen van een jaarlijks innovatieprogramma volgt een eigen proces, volgens de eerder beschreven eigen methodiek. Innovatieprojecten in uitvoering vallen binnen het Samenwerkingsprogramma onder de hoofden Bedrijfsvoering van de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten. Het Programmateam verzorgt de gezamenlijke communicatie.

PROJECTEN 2026

1: App Milieuoverlast verwachting

Deze te ontwikkelen tool informeert de hierbij betrokken medewerkers van de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten over de kans op milieuoverlast. Dit door het combineren van relevante actuele gegevens met de resultaten van analyse van historische gegevens. De tool doet voorspellingen over meerdere vormen van overlast, zoals luchtvervuiling, geluidsoverlast en geurhinder. Dit project draagt bij aan een efficiëntere afhandeling van klachten en minder belasting voor de betrokken instanties.

2: 4D Water- en Bodemsturend Portal

Dit project richt zich op het verkennen van de technische, organisatorische en inhoudelijke randvoorwaarden voor het realiseren van een 4D-portal voor dataverzameling, -integratie en –ontsluiting voor water en bodemsturend kaartmateriaal. Deze portal helpt ons bij onze gezamenlijke ambitie om gebiedsontwikkeling toekomstbestendig, integraal en datagedreven te maken. Door de data- en kennisbasis te versterken, ontstaat een fundament voor betere advisering aan gemeenten, een efficiëntere inzet van middelen en een consistente toepassing van de WBS- en 4D-ordeningprincipes in Zuid-Holland.

3: Provinciebrede omgevingsanalyse

Hoe formuleer je bij het opstellen van de omgevings- en risicoanalyse binnen Zuid-Holland als onderdeel van de regionale uitvoerings- en handhavingsstrategie een eenduidige beleidslijn en minimale vereisten? Dit project helpt ons daarbi. In de omgevingsanalyse staan de maatschappelijke opgaven, de kansen en bedreigingen, de ontwikkelingen, trends en risico's die relevant zijn. De ambitie is ook om de toekomstige planningen tot actualisatie van het uitvoeringsbeleid VTHA tussen omgevingsdiensten te synchroniseren. Hierbij gebruiken we de Handreiking Regionale beleidscyclus die in het IBP-VTH is ontwikkeld.

Innovatieprogramma
vijf omgevingsdiensten
van Zuid-Holland

Innovatie doen we niet naast ons werk, maar om ons werk beter te maken. Samen slimmer werken betekent samen leren, kiezen en verbeteren. Altijd met oog voor de leefomgeving van Zuid-Holland.

Innovatieprogramma 2026	
Naam project	**Milieuoverlast Verwachting App**
Opdrachtgever	N.t.b.
Projectleider	Harmke Vliek namens Zuid Hollands Datalab
Aanleiding **(probleemstelling)**	In de huidige samenleving is er een groeiende behoefte aan transparantie en tijdige informatie over milieuoverlast voor omwonenden. Dit projectvoorstel richt zich op de ontwikkeling van een tool die de hierbij betrokken medewerkers van de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten informeert over de kans op milieuoverlast, door het combineren van relevante actuele gegevens met de resultaten van analyse van historische gegevens. Dit draagt bij aan een efficiëntere afhandeling van klachten en minder belasting voor de betrokken instanties. Dit project zal niet alleen de transparantie en communicatie verbeteren, maar hierdoor ook kunnen bijdragen aan een gezondere en veiligere leefomgeving. Overlast door incidenten en calamiteiten heeft vanzelfsprekend een onvoorspelbaar karakter. Een groot deel van de overlast is echter wel goed voorspelbaar. Niet alleen omdat de oorzaken een planmatig karakter kennen (denk aan evenementen, ontheffingen helikoptervluchten, latere sluitingstijden horeca), maar ook omdat de mate van overlast wordt beïnvloed door de omstandigheden. Zo is bekend dat er extra meldingen van overlast door evenementen kunnen zijn vanwege meteo-omstandigheden. Als er een zogeheten inversielaag ontstaat draagt geluid verder dan onder normale omstandigheden. En geuroverlast wordt sterk beïnvloed door windrichting en – snelheid, zo kunnen paasvuren in de regio Twente bij ongunstige omstandigheden tot overlast in Zuid-Holland leiden.
Doelstelling **(Waarom?)**	De doelstelling van deze opdracht is het opzetten van een milieuapplicatie waarin medewerkers van de wachtdiensten van de Zuid Hollandse OD's de invloed van externe factoren kunnen zien en evalueren. Dit leidt tot de volgende voordelen: • Verhoogde Transparantie: bevordert betere communicatie tussen overheden, bedrijven en burgers over milieuoverlast. Deze tool wordt alleen intern bij de OD's gepubliceerd. • Beperken van het aantal klachten waarvoor de OD's niet het juiste aanspreekpunt zijn. Dit zorgt voor een efficiëntere afhandeling van klachten en minder belasting voor de betrokken instanties. • ZH-OD's kunnen omwonenden beter op maat informeren: wie (niet) geïnformeerd moet worden wordt ook bepaald door het verwachte effectgebied. • Voorkomen van onterechte bezorgdheid (denk aan seizoensgebonden stuifmeel) • Hinderbeleving verlagen, doordat inwoners weten: ○ De oorzaak: 'Een grote fakkel wordt veroorzaakt door onderhoud', 'het geluid komt van een evenement'.

	○ Of het is toegestaan: Geluidsoverlast wordt veroorzaakt door een evenement waarvoor een vergunning is afgegeven. ○ Wat de eindtijd is: duidelijk is wanneer de overlast eindigt. Deze doelstellingen zijn niet afgestemd met de gebruikers/doelgroep. Er wordt in nov/dec een werksessie georganiseerd waarin de doelstellingen en de beoogde resultaten specifieker worden geformuleerd worden, zodat er een bruikbaar resultaat uit komt voor alle OD's.
Resultaat **(Wat?)**	Het resultaat van dit project is een gebruiksvriendelijke tool die medewerkers van de ZH – omgevingsdiensten assisteert door proactief te informeren over de kans op milieuoverlast. De tool zal voorspellingen doen over meerdere vormen van overlast, zoals luchtvervuiling, geluidsoverlast en geurhinder. De tool zal de volgende functionaliteiten bevatten: • **Real-time Data Analyse**: Verzamelen en analyseren van data van verschillende bronnen, zoals meteogegevens. • **Voorspellende Modellen**: Gebruik van algoritmen om voorspellingen te doen over de kans op milieuoverlast. • **Interactieve Kaart**: Een interactieve kaart waarop gebruikers de actuele situatie en voorspellingen kunnen bekijken. Deze doelstelling is nog niet concreet genoeg. In de eerste fase van de implementatie wordt samen met eindgebruikers een duidelijk doel opgesteld op basis van een gebruikersbehoeftenanalyse onder de vertegenwoordigers van de vijf wachtdiensten.
Planning + **Deelresultaten**	**Implementatieplan** 1. **Fase 1: Onderzoek en Planning** (2 maand) ○ Identificeren van een concrete opdracht ○ Identificeren van relevante datastromen. ○ Evalueren aanwezigheid relevante data en toevoegen noodzakelijke data ○ Ontwikkelen van een projectplan en tijdlijn. 2. **Fase 2: Ontwikkeling** (3 maanden) ○ Ontwikkelen van de modellen en integratie met datastromen. ○ Ontwerpen en bouwen van de mobiele app en/of website. ○ Maandelijkse evaluaties met hoofdgebruikers (vertegenwoordigers van de vijf wachtdiensten) 3. **Fase 3: Testen en Validatie** (2 maanden) ○ Uitvoeren van tests met een beperkte groep gebruikers. ○ Verzamelen van feedback en optimaliseren van de tool. 4. **Fase 4: Lancering en Onderhoud** (doorlopend)

	○ Lanceren van de tool voor alle ZH-OD's. ○ Het beheer van de tool overdragen naar de diensten zelf ten aanzien van het doorlopend monitoren en verbeteren van de tool op basis van gebruikersfeedback en nieuwe data.
Financieel	*Welke functies, welke inzet* Het totale budget voor dit project wordt geschat op €20.000, verdeeld over de verschillende fasen van het project. Dit omvat kosten voor ontwikkeling, testen, lancering en doorlopend onderhoud. Omdat er nog geen concrete opdracht is, is dit budget een schatting. Dit project kan worden uitgevoerd door het Zuid-Hollands Datalab, waarmee ook de financiering al (grotendeels) is gedekt. Dit geldt echter niet voor de benodigde aanvullende inzet vanuit de betrokken ZH-OD's (meldkamer, milieupiket, wachtdienst, etc.) Deze uren worden geschat op 20 uur per hoofdgebruiker, waarvan er 5 benodigd zijn. Concreet betekent dat de inzet van de al gedekte uren van het Datalab, 100 uur wachtdiensten verdeelt over de vijf diensten (20 uur per dienst) en tot €20.000 vanwege de verwachte extra bronnen die benodigd zijn.
Kansen + **Risico's (en hoe ga je daarmee om)**	**Mogelijke Risico's en Uitdagingen** • **Gebruikers trekken de verkeerde conclusies:** Mogelijk is de oorzaak van overlast anders dan de door de tool aangegeven verwachte overlast. • **Data Kwaliteit en Beschikbaarheid**: De nauwkeurigheid van de voorspellingen is afhankelijk van de kwaliteit en beschikbaarheid van de data. Incomplete of onnauwkeurige data kunnen leiden tot verkeerde voorspellingen. • **Privacy en Veiligheid**: Het verzamelen en analyseren van data brengt privacy- en veiligheidsrisico's met zich mee. Het is essentieel om te zorgen voor adequate beveiligingsmaatregelen en naleving van privacywetgeving. • **Gebruikersacceptatie**: De effectiviteit van de tool hangt af van de acceptatie en het gebruik door de medewerkers van de wachtdiensten in kwestie. Het is belangrijk om de tool gebruiksvriendelijk te maken en gebruikers te betrekken bij de ontwikkeling en implementatie. • **Technische Uitdagingen**: Het ontwikkelen van nauwkeurige voorspellende modellen en het integreren van verschillende datastromen kan technisch uitdagend zijn. Er is een risico op vertragingen en extra kosten als gevolg van technische problemen. • **Onderhoud en Updates**: De tool vereist doorlopend onderhoud en updates om nauwkeurig en relevant te blijven. Dit brengt doorlopende kosten en inspanningen met zich mee.

Afhankelijkheden + **Relatie met andere projecten**	• Een harde eis voor het aannemen van deze opdracht is een opdrachtgever. Deze is idealiter afdelingshoud VTH-A van een van de vijf diensten, maar een teamleider of afgevaardigde namens • Beschikbaarheid hoofdgebruikers. In overleg met Christel Nijholt is besproken dat er 20 uur gereserveerd wordt per hoofdgebruiker per dienst, maar deze is nog niet toegezegd.
Rapportage + **communicatie**	• Na afsluiten van iedere fase wordt gecommuniceerd naar de werkgroep Innovatie. • Communicatie tussen hoofdgebruikers en Datalab wordt gefaciliteerd door de projectleider. • De rapportagebehoefte is nog niet duidelijk, deze wordt gevormd wanneer de opdracht samen met de hoofdgebruikers is opgesteld.

Innovatieprogramma 2026	
Naam project	Verkenning 4D WBS Portal
Opdrachtgever	Ntb
Projectleider	Ntb
Aanleiding (probleemstelling)	*Groeiende behoefte aan datakwaliteit, databeschikbaarheid, data-integratie, dataontsluiting en data-doorontwikkeling* In toenemende mate wordt ingezet op advisering gericht op toekomstbestendige (ruimtelijke) ontwikkelingen. De thematiek die daarmee gemoeid is, is breder dan de milieuthema's waarmee van oudsher al rekening werd gehouden bij gebiedsontwikkeling. Vanwege deze verschuiving is de benodigde data om goed te kunnen adviseren, nog niet altijd aanwezig, van onvoldoende kwaliteit, onvoldoende ontsloten, niet op een eenduidige manier verzameld en geanalyseerd, en/of niet op een passende manier gevisualiseerd. Bovendien wordt veel data vaak gepresenteerd (of is vastgelegd) als punt of vlakdata, met andere woorden, in hooguit 2 dimensies. Echter, om een volledig en integraal beeld te krijgen van een gebied of locatie, zeker in het kader van WBS en daarop aansluitend 4D-ordening, is het noodzakelijk om zowel ruimtelijk als in tijd verder te gaan dan de 2 dimensies die conventioneel kaartmateriaal weergeeft. Hierdoor worden kansrijke locaties mogelijk niet tijdig herkend of juist onterecht uitgesloten. Een 4D-benadering maakt het mogelijk om ruimtelijke en temporele dimensies beter te begrijpen, visualiseren en af te stemmen, waardoor besluitvorming beter onderbouwd en toekomstbestendiger wordt. De concrete problematiek bestaat hoofdzakelijk uit vijf componenten: data*kwaliteit,* data*beschikbaarheid,* data-*integratie,* data*ontsluiting* en data-*doorontwikkeling.*
Doelstelling (Waarom?)	**Strategisch doel**: Strategisch draagt dit project bij aan de gezamenlijke ambitie van de vijf Omgevingsdiensten om gebiedsontwikkeling toekomstbestendig, integraal en datagedreven te maken. Door de data- en kennisbasis te versterken, ontstaat een fundament voor betere advisering aan gemeenten, een efficiëntere inzet van middelen en een consistente toepassing van de WBS- en 4D-ordeningprincipes in Zuid-Holland. **Projectdoel:** Het doel van dit project is het verkennen van de technische, organisatorische en inhoudelijke randvoorwaarden voor het realiseren van een 4D-portal voor dataverzameling, -integratie en -ontsluiting. Dit valt uiteen in de volgende onderdelen: - Datakwaliteit verbeteren (hogere kwaliteit levert meer detail, stelt in staat genuanceerder te adviseren) - Databeschikbaarheid verbeteren (dit is enerzijds gericht op data registreren die momenteel niet worden geregistreerd, anderzijds op uitwisselen van data die momenteel *beperkt* beschikbaar is) (Ook hiervoor geldt, dat zonder data het niet mogelijk is (goed) advies te kunnen geven) - Data-integratie bewerkstelligen (de diverse thema's vanuit WBS en 4D-ordening staan niet op zichzelf, maar zijn verweven met elkaar. Door mogelijkheden te creëren deze thema's samen te brengen (op data-niveau) wordt een meer integrale benadering en daarmee advisering mogelijk)

	- Data-doorontwikkeling waarbij de doelstelling is om van 2D naar 3D, en waar mogelijk zelfs 4D, data te gaan. Deze extra dimensies zijn van meerwaarde bij een integrale advisering. Bovendien visualiseert het, bestaande en nieuwe problematiek, wat kan bijdragen aan bewustwording hiervan. - Dataontsluiting verbeteren, de stip op de horizon is het ontwikkelen van een 4D-portal. Daarmee wordt de data beter beschikbaar en wordt bovendien de samenhang tussen de verschillende thema's beter inzichtelijk. Daarom willen we inzicht in de mogelijkheden van het opzetten van een 4D-portal.
Resultaat (Wat?)	Voor de drie geselecteerde thema's (bodemenergie, bodemdaling en ondergrondse infrastructuur) wordt uitgewerkt wat er al beschikbaar is aan informatie, hoe dit is ontsloten, welke samenhang er is en hoe dit kan worden samengebracht. Bovendien wordt toegewerkt naar het transformeren van 2D naar 3D of 4D data. Deze data worden idealiter ontsloten via een '4D-portal'. Een 4D portal ontwikkelen is ambitieus. Binnen dit project wordt onderzocht wat er nodig is om een dergelijk portal daadwerkelijk te realiseren. Gaande dit project krijgen we inzicht in wat haalbaar/realistisch is. In het proces vindt daarom op verschillende momenten (zie planning en deelresultaten) besluitvorming plaats hoe verder. Dit project eindigt met een evaluatie: is het haalbaar om de portal te realiseren? Als het inderdaad mogelijk is om een portal te maken, dan is realisatie hiervan een mogelijk vervolgproject.
Planning + Deelresultaten	**Stap 1.** - **Doel:** in kaart brengen huidige stand van zaken - **Activiteiten:** Inventarisatie per OD van beschikbare data voor bodemenergie, bodemdaling en ondergrondse infrastructuur en formuleren 'wensenlijstje' gebaseerd op input van adviseurs en ontvangende partijen (gemeenten) - **Resultaat:** overzicht van welke data er al is, zowel binnen- als buiten de OD's, en de kwaliteit hiervan en welke zaken er nog ontbreken. Dit resulteert in een "groslijst wensen" voor benodigde data om WBS-advisering verder te verbeteren. **Stap 2** - **Doel:** inzicht in meerwaarde van wensen en benodigde inzet (zowel uren als middelen) - **Activiteiten:** We brengen voor elk onderdeel op de "groslijst wensen" uit stap 1 in beeld wat de meerwaarde is voor de advisering aan gemeenten op het gebied van 4D-ordening en WBS. Als deze meerwaarde ook daadwerkelijk aanwezig is, dan komt het onderdeel op de wensenlijst. Voor alle onderdelen op de wensenlijst brengen we in beeld wat elk onderdeel aan inzet vraagt, zowel qua uren als qua middelen. Daarbij wegen we ook mee op welke onderwerpen we daadwerkelijk zelf als OD's zaken kunnen verbeteren of die aangekocht kunnen worden. De wensenlijst inclusief eventuele extra inzet, wordt ter besluitvorming voorgelegd. - **Resultaat:** Besluit over de wensenlijst. Met welke onderdelen gaan we door? **Stap 3** - **Doel:** Verbeteren databeschikbaarheid, -kwaliteit en -doorontwikkeling - **Activiteiten:** opstellen plan van aanpak (pva) voor verbeteren databeschikbaarheid en kwaliteit. Dit is gericht op de vastgestelde

	wensenlijst uit stap 2. Het pva is gericht op hoe er invulling wordt gegeven aan de benodigde kwaliteitslagen. - **Resultaat:** besluit over het plan van aanpak. **Stap 4** - **Doel:** Uitvoeren plan van aanpak databeschikbaarheid, -kwaliteit en -doorontwikkeling - **Activiteiten:** In gezamenlijkheid besluiten welke data op welke manier wordt vastgelegd. Uitvoeren van pva. - **Resultaat:** Kwaliteitsslagen zijn gemaakt. Verbeterde data beschikbaar voor gebruik. Inzicht in de werkbaarheid van deze methodiek. **Stap 5** - **Doel:** Inzicht in wat verder nodig is om een portal voor dataontsluiting en –integratie op te zetten. - **Activiteiten:** We maken de balans op tot dan toe. Hoever zijn we en wat is er nodig om daadwerkelijk een portal te maken? Wat zijn de randvoorwaarden voor hard- en software? Welke inzet is er nodig aan uren en middelen? - **Resultaat:** Inzicht in de haalbaarheid van het opzetten van een gezamenlijke 4D portal. **Stap 6** Dit project eindigt met een evaluatie: is het haalbaar om de portal te realiseren met data van voldoende kwaliteit zodat er echt meerwaarde is voor de advisering? Op basis hiervan moet een besluit worden genomen of er een pilot van de portal wordt opgezet. De daadwerkelijke pilot en de daaraan gekoppelde kosten en capaciteit is een vervolgproject. Ook wordt in de evaluatie meegenomen of de in stap 4 bereikte resultaten van kwaliteitsverbetering al kunnen worden geïmplementeerd op regionaal niveau (per OD). Op die manier kunnen deze behaalde resultaten namelijk al worden ingezet bij de individuele OD's, onafhankelijk van de opzet van de gezamenlijke portal. Daarnaast is het in het kader van kennisuitwisseling nuttig om de opgehaalde informatie uit stap 1, over data die niet geschikt was voor een verbeterslag of implementatie in een portal maar nu wel wordt gebruikt, te bekijken of deze wel op regionaal niveau in de huidige adviezen/systemen kunnen worden meegenomen. Op die manier draagt dit project ook bij aan verdere uitwisseling, ook zonder implementatie van de portal zelf in een eventueel vervolg.
Financieel	Vanuit elke OD dient een WBS-adviseur te worden vrijgemaakt en ook een GIS-medewerker (dus twee mensen per OD). De gezamenlijke inzet per OD bedraagt 250 uur. Daarnaast is er nog 120 uur benodigd waarvan de verdeling per OD afhankelijk is van de rol per OD op dat punt (dit betreft de stappen 4 en 6). De onderlinge verdeling wordt nader uitgewerkt bij toekenning van het project. In de projectbegroting zijn de uren nu gelijk verdeeld. Uitwerking van de benodigde uren: Stap 1 (inventarisatie en groswenslijst): 50 uur per OD (WBS-adviseurs) Stap 2: Kwantificeren en kwalificeren van de groslijst uit stap 1 (evaluatie): 50 uur per OD (WBS-adviseurs en GIS-specialisten) Stap 3: opstellen PVA: 60 uur in totaal (verdeling over OD's afhankelijk van rol (voortrekker/meelezer) (WBS-adviseurs en GIS-specialisten) Stap 4: uitvoering geven aan PvA: 100 uur per OD (WBS-adviseurs en GIS-specialisten)

	Stap 5: inzicht benodigdheden portal: 50 uur per OD (WBS-adviseurs en GIS-specialisten) Stap 6: 60 uur in totaal (verdeling over OD's afhankelijk van rol (voortrekker/meelezer) (WBS-adviseurs en zeer beperkt GIS-specialisten) Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van al beschikbare hard- en software.
Kansen + Risico's (en hoe ga je daarmee om)	**Kansen:** - Algeheel beter inzicht in én overzicht van data; - Door visualisatie beter inzichtelijk kunnen maken waar kansen en uitdagingen liggen, dit zorgt ook voor meer draagvlak voor de onderwerpen; - In staat betere advisering te formuleren; - De inzichten die kunnen worden verkregen door een gereedschap als de 4D-portal, kunnen op termijn niet alleen op gebiedsontwikkeling worden toegepast, maar bijvoorbeeld ook op beleidsvorming en bij risico-inventarisaties. - Door hierin als OD's gezamenlijk op te trekken voorkomen we dat er dubbel werk wordt gedaan; - De samenwerking bewerkstelligt ook verdere kennisdeling tussen de OD's; - Door de samenwerking in het project zorgen we dat we dezelfde data gebruiken en deze op een soortgelijke manier implementeren in onze advisering. **Risico's:** - Niet alle data is gratis toegankelijk; - Niet alle 'brondata' is goed toegankelijk; - Integratie van verschillende werkprocessen en programmatuur van de 5 OD's; - Vanwege het innoverende karakter van het project is het lastig om in dit stadium een goede inschatting van de benodigde uren te maken. Het omgaan met de risico's is onderdeel van het verkenningsproces. Gedurende het project zullen we deze risico's scherp in de gaten houden. Als wordt geconstateerd dat deze risico's inderdaad plaatsvinden, zullen we dit ook bespreken met het innovatieprogramma en onderzoeken of er alternatieven beschikbaar zijn. Ook is juist de eventuele 'tekortkomingen' in beeld brengen m.b.t. de data al onderdeel van het project. In de stappen zijn momenten opgenomen om go/no go besluiten te kunnen nemen voor specifieke onderdelen. Tevens worden op die momenten ook de al bestede en verwachte uren meegenomen in de beoordeling.
Afhankelijkheden + Relatie met andere projecten	De 5 OD's werken, onder regie van provincie Zuid-Holland, al meerdere jaren samen op WBS en 4D-ordening. In dit kader komen de 5 OD's en PZH 5 maal per jaar bijeen in het Netwerk 4D-Ordening. PZH stelt uren beschikbaar aan de 5 OD's voor deze samenwerking én voor het blijvend onder de aandacht brengen van/adviseren over WBS en 4D-ordening bij gemeenten. Dit gebeurt via het Werkplan Spoed en Nazorg voor PZH. De 5 OD's hebben de gezamenlijke ambitie om in de advisering rondom WBS en 4D-ordening te onderzoeken of AI hier van toegevoegde waarde kan zijn. Er is een sterke relatie met betrekking tot de datavraagstukken die worden opgepakt met het hier beschreven project. Beide onderwerpen vullen elkaar daarmee zeer goed aan.

Rapportage + communicatie	Na elke stap een tussenrapportage aan het innovatieprogramma. Na afloop van het project een eindrapportage en interne communicatie binnen de 5 OD's. De voortgang zal in het Netwerk 4D-Ordening ook worden teruggekoppeld. De communicatie tijdens de uitvoering van het project zelf, en ook de uitvoering ervan en uitwisseling van data, vindt plaats via een gezamenlijke digitale (Teams)omgeving.
Organisatie	1 OD moet trekker worden van het project. De andere nemen actief deel.

Innovatieprogramma 2026: Voorlopig Projectvoorstel	
Naam project	Gezamenlijke methodiek OD's Zuid-Holland voor omgevings- en risicoanalyse
Opdrachtgever	P.M.
Projectleider	P.M.
Aanleiding (probleemstelling)	In de Handreiking regionale beleidscyclus 1.0 is het belang onderschreven dat de omgevingsdiensten op meerdere vlakken samenwerken. Alle vijf OD's binnen Zuid-Holland zien de meerwaarde om samen te komen tot één methodiek voor de omgevings- en risicoanalyse voor de VTHA-taken. Momenteel wordt de beleidscyclus per OD anders ingericht en vormgegeven en vinden we allemaal, op verschillende momenten, zelf het wiel uit. Dit kost tijd (ook van de provincie die bij alle vijf diensten in dit proces aanschuift) en belemmert de kennisbundeling bij omgevings- en risicoanalyse en de gezamenlijke aanpak in de doelbereiking. We laten met andere woorden kansen liggen.
Doelstelling (Waarom?)	Formulering van eenzelfde beleidslijn en minimale vereisten bij het opstellen van de omgevings- en risicoanalyse binnen Zuid-Holland als onderdeel van de regionale uitvoerings- en handhavingsstrategie. Dit heeft als meerwaarde dat de diensten: - Niet 5 x hetzelfde wiel hoeven uit te vinden (efficiëntie), door de Europese, landelijke, maatschappelijke en juridische ontwikkelingen gezamenlijk in kaart te brengen; - Door bundeling van krachten beter kunnen bijdragen aan (en vertalen van) de beleidsdoelstellingen van de opdrachtgevers en een betere basis hebben voor verantwoording over de uitgevoerde werkzaamheden. - Beter kunnen samenwerken met ketenpartners. - Beter kunnen werken aan OD-gebiedsgrensoverschrijdende uitdagingen. - Eenzelfde taal/terminologie gebruiken wat het samenwerken tussen diensten gemakkelijker maakt. - De onderbouwing door de OD's van de prioritering bij de uitvoering en van het level playing field tussen bedrijven in Zuid-Holland kunnen versterken. - Beter de noodzakelijke expertises kunnen bepalen en relateren aan de maatschappelijke opgaven en risico's. - Een gezamenlijke basis hebben voor de ontwikkeling van eventueel nieuw instrumentarium voor prioritaire taken (koppeling met innovatie)
Scope	Maatschappelijke opgaven, risico's en kansen die relevant zijn voor het werkgebied en voor het taakveld van de OD's
Resultaat (Wat?)	Gezamenlijke methodiek voor omgevings- en risicoanalyse inclusief de opgaven, kansen en bedreigingen in Zuid-Holland. De uitkomst ervan kan per regio verschillen afhankelijk van de ambities van de opdrachtgevers en de mate waarin de maatschappelijke opgaven, kansen en bedreigingen zich in de regio voordoen. De omgevingsanalyse die met deze methode tot stand komt moet grotendeels (bijv. 80%) herkenbaar zijn voor alle opdrachtgevers. Ook willen we de toekomstige planningen tot actualisatie van het uitvoeringsbeleid VTHA tussen de diensten synchroniseren. Disclaimer: Het doel is een gezamenlijke werkwijze én Zuid-Holland brede omgevingsanalyse (80% herkenbaar voor alle opdrachtgevers) op ons taakveld die kan worden benut voor de risicoanalyse per OD.

Planning + Deelresultaten	**Stap 1:** • **Doel:** definities en meerwaarde vaststellen omgevings- en risicoanalyse etc. • **Activiteiten:** in expertsessies september en oktober 2025 • **Resultaat:** goede afbakening van de wens te komen tot één methodiek voor de omgevingsanalyse **Stap 2:** • **Doel:** met de vijf OD's bepalen of we dit willen en de kunnen • **Activiteiten:** in expertsessie (december 2025) toelichting werkwijze ODMH en DCMR; in interviews met *early adopters* van de RBC (Brabantse OD's, ODNZKG en OD's Utrecht, januari 2026) • **Resultaat:** helder beeld van de te behalen methodiek **Stap 3:** • **Doel**: Akkoord op projectplan • A**ctiviteiten**: uitwerken projectplan, inclusief projectteam en benodigde middelen • R**esultaat**: Projectplan voor besluitvorming naar hoofden BV (februari 2026) **Stap 4:** • **Doel:** akkoord (draagvlak) op gezamenlijke methodiek voor een omgevings- en risicoanalyse • **Activiteiten:** in expertsessies opstellen/uitwerken (maart 2026-juni 2026) • **Resultaat:** methodiek voor het opstellen van een omgevingsanalyse waarmee goede inhoudelijke en zo mogelijk uniforme keuzes gemaakt kunnen worden in de uitvoeringsprogramma's van de VTHA. **Stap 5:** • **Doel**: (akkoord op) gezamenlijke omgevingsanalyse als inhoudelijke basis voor risico-analyse en prioritering per OD-gebied • **Activiteiten**: in expertsessies uitwerken (september 2026-mei 2027) • **Resultaat**: omgevingsanalyse (maatschappelijke opgaven, risico's en kansen) in relatie tot taakveld VTHA op schaal Zuid-Holland. De analyse biedt mogelijkheden voor regionale aanvullingen.
Aanpak	1. **Definitie:** wat verstaan we onder een omgevingsanalyse, welke scope, eisen en wensen stellen we?* Wat valt onder “beleid”? 2. **Inventarisatie:** al beschikbare bouwstenen en lopende processen bij de 5 OD’s (en andere OD’s) in beeld brengen (tijdens fase projectvoorstel). Betrokken partners in beeld. Rol opdrachtgevers. Inventarisatie aanwezig beleid 3. **Analyse: welk beleid is gezamenlijk?** beoordelen bouwstenen en processen aan eisen en wensen. Wat kunnen we gebruiken? Wat gaan we nieuw ontwikkelen?* 4. **Bouwfase:** vaststellen proces, inhoud en vorm bouwstenen voor gezamenlijke omgevingsanalyse**. *** 5. **Rapportage** 6. **Besluitvorming** 7. **Communicatie en implementatie** 8. ***Terugkoppelmoment naar opdrachtgever en klankbordgroep (oid).**
Benodigde capaciteit en middelen	Deze worden bepaald in stap 3.

Projectteam	Vanuit de vijf omgevingsdiensten is minimaal 1 adviseur per OD bij de sessies aanwezig. Verwachting 5 sessies om te komen tot een projectplan.
Uitgangspunten, voorwaarden, kansen + risico's (en hoe ga je daarmee om)	**Lopende treinen hoeven niet te wachten** Sommige OD's zijn al begonnen met de start voor het opstellen van een omgevingsanalyse als onderdeel van de regionale uitvoerings- en handhavingsstrategie volgens de Handreiking regionale beleidscyclus. Dat zijn rijdende treinen. Het project mag geen remmende factor vormen voor al rijdende treinen. Maw: als de interne planning van een dienst het nodig maakt om bepaalde stappen van de omgevingsanalyse al eerder individueel te zetten tbv een te actualiseren Uitvoeringsnota VTH(A), dan staat dit project daar niet aan in de weg. Uiteraard kan een OD besluiten wel te wachten en haar huidige beleid met een bepaalde periode te verlengen; dat is aan die OD en haar opdrachtgevers. Waar mogelijk liften de lopende treinen mee met wat in het project wordt ontwikkeld en – vice versa - wordt hetgeen in de lopende treinen wordt gemaakt, benut in het project. **Leren van elkaar** Sommige OD's hebben de RBC al toegepast Andere OD's moeten hier nog mee beginnen, dus hier kunnen we van elkaar leren. **Meenemen collega's bij OD's en opdrachtgevers** In het project zullen niet alleen de inhoudelijke collega's van de OD's, management, directie maar ook de opdrachtgevers op ambtelijk en bestuurlijk niveau moeten worden meegenomen. Dit vraagt tijd en kan ertoe leiden dat het project een langere doorlooptijd behoeft. Dit zal in de bij het opstellen van het projectplan rekening mee worden gehouden.
Afhankelijkheden + Relatie met andere projecten	P.M. De handreiking regionale beleidscyclus uit IBP pijler 5 wordt aangescherpt; in het kader van de robuustheidssubsidie hebben enkele OD's zich aangemeld om -voor april 2026- hieraan een bijdrage te leveren. Mogelijk leidt dit project tot additionele inzichten.
Rapportage + communicatie	P.M.